

Asia: VN/1281/2020

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Porvoon kaupunki kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi. Tämä on tarpeellistakin, sillä selonteossa painotetaan vahvasti kunnan kokonaiskoordinoitavuuteen näkyväksi tulemista. Selonteossa kiinnitetään laajasti huomiota työllistymiseen osallisuuden muotona ja työllistymisen etsimisen eri näkökulmiin ja erityisiin haasteisiin. Työllisyyden näkökulman painotusta perustellaan näkyvästi muun muassa suomalaisen toimintaympäristön muutosten vaatimuksilla sekä kansallisesti että globaalisti. Selonteko huomioi kattavasti kuntien tulevat muutokset ja muutospaineet kuten kuntakokeilun, SOTE-uudistuksen sekä työllisyyden kentässä nousevat mallit. Erityisesti kiitämme huomion kiinnittämistä lasten ja nuorten koulutuksen ja sosioekonomisen taustan ja tuen tarpeen keskinäiseen yhteyteen sekä kotona lapsia hoitavien äitien tilanteeseen kotoutumisessa. Selonteko ottaa esiin käsitteiden selkeyttämisen tarpeen. Lisähuomiota ehdotamme kiinnitettävän covid19-kaltaisten pandemioiden vaikutuksiin kotoutumisessa kuten omakielisen riittävän informaation jakaminen tai luvussa 13 viitattujen hyvien väestösuhteiden ja osallisuuden mahdollisuuden näkökulmista.

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

Luvut 1-6 piirtävät selonteolle laajan kehyksen tarpeellisille muutoksille kuntanäkökulmasta. Selonteko avaa osallisuuden käsitettä ja tämä on kuntanäkökulmasta olennainen nosto. Tutkintojen tunnustamisen tehostamisen tarve kuntanäkökulmasta on tärkeä ja se on huomioitu kuten kotoutumisen edistämisen valtavirtaistamisen tarve osaksi keskeisten politiikka-alojen suunnittelua, toimeenpanoa ja kehittämistä.

Rikoksen tekijäksi että kokijaksi joutumisen riskiksi on mainittu tekijöitä, joiden huomioimiseksi vaaditaan vahvaa moniammatillista ja monialaista yhteistyötä. Kotoutumisen kentän työntekijät hyötyisivät monialaisen yhteistyön konkreettisista linjauksista ja työkalunomaisista välineistä esimerkiksi kunnan sisäisessä yhteistyössä.

Selonteko nostaa esiin kaksisuuntaisen kotoutumisen edistämisen merkityksen. Toivoisimme myös tässä nostettavan esiin selonteossa myöhemmin nostetun kumppanuusohjelman tavoitetta tukien järjestöjen merkitystä arjen tason vuorovaikutuksen mahdollistajana esimerkiksi ystävätöiminnan kautta.

Erytystä kiitosta Porvoon kaupunki antaa asiakasohjaus- ja neuvontatoiminnan hankemahdollisuuksien huomioimiselle.

Painotus omakieliseen yhteiskuntaorientaatioon tulee olemaan kiitettävä muutos, ja se tulisi saada lainsäädännön keinoin kaikkiin kuntiin. Yhdenvertaisuus tässä ei toteudu nykyisellään.

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

Kotouttamisen palveluiden näkökulmasta on tärkeää, että selonteko edelleen otti kantaa työllistymistä tukevien palvelujärjestelmien ja -rakenteiden toimivuuden parantamiseen: ettei työttömyys ole kotoutujilla vain eri aineettomien pääomien lisäämisen kysymys, joka maahanmuuttajien pitäisi yksin ratkaista. Kotoutumisen kentässä vaikuttavuuden seuranta on kuntien työtavoissa nykyisellään vähäistä.

Asuntopoliittisen ohjelman ja Lähiöohjelman nostaminen fokukseseen saa niin ikään kiitosta. Tällä on merkitystä erityisesti suhteessa selonteossa avattuun kuntapaikkaoikeuteen. Myös palkkatuen käytön sekä omaehtoisen opiskelun lakipohjan yhtenäistämisen uudistaminen sekä valtakunnallinen pakolaisten mielenterveyden osaamiskeskuksen työn vakiinnuttaminen osaksi pysyviä rakenteita ovat tärkeitä huomioita. Jäämme myös pohtimaan, tulisiko omaehtoisten opintojen sisään hyväksyä tietyin ehdoin englanninkielisiä koulutuslinjoja, huomioiden esimerkiksi ikääntyvien muun kielinen hoivapalveluiden tarve.

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

Ylipäättään kotouttamisen tehostamisessa on otettava huomioon vahvasti ja alusta alkaen kotoutujan yksilölliset vahvuudet ja erityisesti esteet ja erityisen tuen tarvitsijat, esimerkiksi kielikoetta raamitettaessa. Tämä on olennainen osa kotoutumisen käynnistymisen nopeutumista ja tarkoittaa myös oikea-aikaista ja riittävää resurssointia.

Kuntiin on suunniteltu ohjattavan jatkossa kuntapaikoille vain kiintiöpakolaiset, ilman huoltajaa tulleet alaikäiset ja muut erityistä tukea tarvitsevat luvansaaneet turvapaikanhakijat. Tämä on selkeä muutos nykyiseen.

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

Luvussa esitetty kiitettäviä huomioita ja parannuksia.

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumishjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

Koska kuntien roolin näkyväksi tulemistä vahvistetaan ja kotoutumisen sanoitetaan olevan koko kunnan asia, käytettävien käsitteiden ja eri tasolla kulkevien ohjelmien keskinäiset yhteydet on sanoitettava auki selkeästi. Alkuvaiheen kotoutumishjelman erityisenä ansiona on pidettävä sen

mahdollista hyötyä työvoiman ulkopuolella olevien huomioimiseksi ja kuntien yhtenäisemmän ja systemaattisemman toimintatavan varmistamiseksi. Täsmennystä kunnissa tarvitaan edelleen myös olemassa olevien mahdollisuuksien hyödyntämiseen kuten perheen kotoutumissuunnitelma. Kuntien velvoiteverkosta on kuitenkin tehtävä helposti ymmärrettävä.

Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus huolehtii kotouttamisen merkittävästä nopeuttamisesta siten, että kotoutumisjakso määritellään pääsääntöisesti yhden vuoden pituiseksi, huomioiden yksilöllisyys lisävuodella. Yksilöllisyys on tarpeen huomioida myös ohjelman enimmäismääräksi kaavaillun ajan jälkeen.

Selonteossa otetaan kantaa selkeyden tarpeeseen omaehtoisen opiskelun tukemiseen suhteessa lakeihin ja tarpeeseen selkeyttää lakien suhdetta yhtenäistämällä. Tämä muutos on kannatettava.

Selonteko ottaa kantaa SOTE-uudistuksen maakunta/hyvinvointipalvelualuemallin toteutuessa peruskuntien ja SOTE-palveluiden tuottajien yhteistyöhön. Alkuvaiheen kotoutumisen nopeutumisen toiveessa korostuvatkin erityisen tuen palvelut niiden tarvisijoilla ja siinä edelleen riittävät resurssit ja oikea kohdentaminen.

Kotoutumiskoulutuksen suorittaneiden ja tämän jälkeen työelämästä pitkään poissaolevat ovat erityisesti huomioitava ryhmä ja nostettu esiin selonteossa. Huomio kotoutumiskoulutuksen paikallisessa hyödyntämisessä ohjelmatasolla asti on kannatettava.

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta

Nykyistä vahvemman yhteyden esiin nostaminen kotouttamistyötä tekevien ja työnantajien välillä eri perustaisten kotoutujien tarpeiden huomioimisessa on kiitettävä huomio.

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

Meneillään olevan kumppanuusohjelman kehittäminen on kannatettavaa ja vaatii selkiytyäkseen ja konkreettisuudekseen selonteossa esiintuotua lisäpanostusta.

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

Katso yleiset kommentit.

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

Selkeä yhteenveto.

Muutokset saattavat tulla vaikuttamaan SOTE-maakunta/hyvinvointialueuudistuksessa erityisesti niihin peruskuntiin, joissa alkuvaiheen kotouttamisen palvelut on koottu nyt leimallisesti SOTE-palveluiden sisään.

Muikku Raisa
Porvoon kaupunki